

'Een slappe lach spelen, is het allermoeilijkste'

Waar kan ze om lachen? En waarom? Deze week de humor van actrice Karina Smulders van Toneelgroep Amsterdam.

tekst PIETER WEBELING foto LINELLE DEUNK

Ls lachen op toneel moeilijker dan huilen? 'Ja, duizend keer moeilijker. Huilen is ook lastig, maar verdriet kun je nog wel stileren, klein spelen. Een lach is heel snel onecht, juist omdat het zo open en kwetsbaar is. Een slappe lach spelen is het allermoeilijkste.'

Hoe weeg je humor in het palet van een acteur? 'Ik denk niet dat er een humorloze acteur bestaat. Als ze al bestaan, zouden ze niet moeten acteren. Dat denk ik echt. Om vól in een rol te gaan, moet je als acteur kunnen relativeren. Je kunt wel de hele avond het publiek bombarderen met leed, maar het is beter om te zorgen voor lichtpuntjes. Mensen kunnen dan even ademen, ze staan open – en daarna komt het drama veel harder binnen.'

Welke acteur bewonder je om zijn komische timing? 'Mag ik er maar eentje noemen? John Cleese. Zijn timing is onnavolgbaar. Dat kan ik dus ook niet uitleggen, anders zou het niet zo magisch zijn. Wat ik bij hem ook zo grappig vind is zijn onderdrukte razernij, zoals Basil in *Fawlty Towers*. Ik denk overigens dat elke goede acteur, die in mijn optiek dús gevoel voor humor heeft, comedy kan spelen. Denk maar aan Robert De Niro, Al Pacino, Michael Caine. Comedy is gewoon timing, en zij zijn slim genoeg om dat te snappen.'

Kun jij goed comedy spelen? 'Ja. Maar met mijn persoonlijkheid kan ik niet entertainen. Ik kan heus wel mensen laten lachen, maar expres grappig en lollig zijn in een gezelschap is mij niet gegeven. Dan tover je grappen uit de lucht, hè. Ik heb liever dat de grap of de komische situatie in een script staat, haha. Ik kan dan een grap met de goede timing brengen. Soms voelt het alsof ik toestemming krijg van een rol om grappig te mogen zijn.'

Hoor jij van het toneelpubliek liever een indrukwekkende stilte of een uitbundige lach? 'De

stilte en de lach zijn mij even lief, maar de lach is wel verslavender. Het is een warme deken. Dat is link, zeker bij een komedie. Na een paar keer spelen weet je exact waar de lach zit. Maar dan moet je heel erg oppassen dat je op zulke momenten niet op die lach gaat spelen. Kijk, bij een toneelstuk met zes acteurs is het publiek de zevende speler. Bij een komedie is die zevende speler heel actief. Je moet geconcentreerd blijven om de lach te genereren.

'Een stilte is enger. Op het podium sta ik mezelf vaak te veroordelen, door de ogen van het publiek. Ik denk dan: die mevrouw op de eerste rij vindt het niks. Of: iedereen haat mij nu vanwege een versprekinkje. Die diepe onzekerheid is er altijd. En ja, een stilte is niet altijd goed te lezen. Daar kun je nog allerlei lelijkheid in vermoeden. Een lach is een cadeau. Tenzij je zó onzeker bent dat je denkt dat mensen jou uitlachen, haha. Maar volgens mij hoor je dat. Een uitlach-lach klinkt schamper. Toch?'

Je speelt momenteel in *Persona* van Ingmar Bergman. Dat is bepaald geen Theater van de Lach. 'Er zit bijna geen humor in, nee. Maar er zijn natuurlijk wel lichte momen-

ten. Als ik die niet meegeef aan mijn personage, denk je al snel: kan die mevrouw niet gewoon wég? In *Persona* speel ik Alma, een jonge verpleegster die een actrice verzorgt, gespeeld door Marieke Heebink. Die actrice is midden in een toneelstuk gestopt met praten, en heeft sindsdien nooit meer een woord gezegd. Dus ik ben eigenlijk anderhalf uur aan het woord.

‘Mijn rol zou je zwaar kunnen spelen. Dat Alma ontzag heeft voor de gevierde actrice, voor de vrouw die zwijgt. Maar ik geef haar iets opgeruimds mee: praat jij niet? Dan praat ik toch gewoon? Marieke vijlt haar nagels en geeft mij die vijl. Ik kijk wat vreemd naar dat ding, waarmee ik duidelijk maak dat ik zelf nog nooit m’n nagels heb gevijld. Dat zorgt voor leven achter de tekst, snap je? Zo’n moment geeft heel even verlichting. Voor het publiek, maar ook voor mij.’

Glimlachen, grijnzen, schateren – welke lach is jou privé het liefst? ‘De slappe lach. Dat je erin blijft. Geen controle meer, geen lijntjes naar het personage, alles loslaten. Héérlijk. Toen ik een jaar of 10 was, kwam *Mr. Bean* op televisie. Ik kon mij de hele dag verheugen op de slappe lach voor die avond. Mr. Bean gaat picknicken. Hij slaat een rood-wit kleedje uit, transistorradiootje erbij, hij heeft een waterpas mee om zijn vissersstoeltje recht te zetten, en dan komt de wesp. Die wij niet zien, maar wel horen. De kramp in mijn buik voel ik nog.

‘Het schijnt dat Rowan Atkinson in het gewone leven een zure figuur is. Dat kan ik mij goed voorstellen. Hij is een soort wiskundige. Ik heb een documentaire gezien waarin hij op alle mogelijke manieren in en uit een trein stapt. Als een wetenschapper ontleedde hij heel precies hoe Mr. Bean dat zou doen. Een lach opwekken, is een ernstige zaak.’

‘Het schijnt dat Rowan Atkinson in het gewone leven een zure figuur is. Dat kan ik mij goed voorstellen’